

8.8 Instrukcja prowadzenia ewidencji finansowo-księgowej

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych w zakresie RPOWP, określa Zarządzenie Nr 55/08 Marszałka Województwa Podlaskiego w sprawie ustalenia zasad (polityki) rachunkowości w zakresie funduszy pomocowych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego.

Księgi rachunkowe w zakresie RPOWP prowadzone są w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku, przy ul. Wyszyńskiego 1.

Księgi rachunkowe prowadzone są za pomocą komputera w informatycznym systemie Finansowo – Księgowym „EUROBUDŻET” i obejmują zbiory zapisów księgowych, obrotów i sald, które tworzą:

- Dzienniki częściowe,
- Księgę główną,
- Księgi pomocnicze,
- Zestawienia obrotów i sald księgi głównej i ksiąg pomocniczych.

Ewidencja analityczna pozwala na identyfikację wydatków w podziale na poszczególne kategorie: priorytet, działanie, projekt, Beneficjenta i prowadzona jest w szczególności umożliwiającej rozliczenie i sporządzenie obowiązujących sprawozdań, z uwzględnieniem obowiązującej klasyfikacji, kategoryzacji itp.

Księgi rachunkowe i dowody księgowe dotyczące RPOWP przechowywane są w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego przez okres co najmniej 5 lat (licząc od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą) od daty końcowego rozliczenia programu, tj. co najmniej do 2022 roku.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 55/08, w okresie przejściowym, do czasu pełnego uzupełnienia danych w systemie Eurobudżet oraz umożliwienia ich weryfikacji, operacje gospodarcze będą ewidencjonowane również w Programie księgowym „QWANT”, firmy QNT Systemy Informatyczne, wersja 17.53.

Podwójna ewidencja księgowa prowadzona będzie do końca grudnia 2008 r.

Od stycznia 2009 r. jedynym obowiązującym programem do prowadzenia ewidencji księgowej będzie system Eurobudżet.

8.8.1 Instrukcja prowadzenia ewidencji księgowej

Lp.	Osoba wykonująca działanie	Działanie	Termin wykonania	Jednostki powiązane
1.	Pracownik Referatu Rozliczeń i Księgowości Funduszy Unii Europejskiej Stanowisko ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych funduszy UE w zakresie RPOWP Departament Finansów	Sprawdza kompletność dokumentów bankowych oraz innych dowodów księgowych otrzymanych z Referatów rozliczeń i płatności projektów	Niezwłocznie po otrzymaniu	
2.	Pracownik Referatu Rozliczeń i Księgowości Funduszy	Dekretuje dokumenty	Niezwłocznie po otrzymaniu	

	Unii Europejskiej Stanowisko ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych funduszy UE w zakresie RPOWP Departament Finansów			
3.	Pracownik Referatu Rozliczeń i Księgowości Funduszy Unii Europejskiej Stanowisko ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych funduszy UE w zakresie RPOWP Departament Finansów	Wprowadza dane do systemu finansowo – księgowego, w którym prowadzona jest wyodrębniona ewidencja księgowa w zakresie RPOWP	Niezwłocznie po otrzymaniu	
4.	Pracownik Referatu Rozliczeń i Księgowości Funduszy Unii Europejskiej Stanowisko ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych funduszy UE w zakresie RPOWP Departament Finansów	Nadaje numer dokumentom	Niezwłocznie po otrzymaniu	
5.	Główny Księgowy	Sprawdza poprawność wprowadzonych danych, zatwierdza dokumenty w systemie finansowo – księgowym	Niezwłocznie po otrzymaniu	
6.	Pracownik Referatu Rozliczeń i Księgowości Funduszy Unii Europejskiej Stanowisko ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych funduszy UE w zakresie RPOWP/ Główny Księgowy Departament Finansów	Wykonuje kopie archiwalne systemu oraz sporządza wydruki ksiąg rachunkowych	Niezwłocznie po otrzymaniu	

8.8.2 Zasady dokumentowania operacji i zdarzeń gospodarczych

Podstawę zapisów w księgach rachunkowych stanowią oryginały dowodów księgowych. Dowodem księgowym jest każdy dokument stwierdzający dokonanie lub powstanie operacji gospodarczej, jeżeli zawiera:

- określenie rodzaju dowodu,
- określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczych,
- opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe określoną także w jednostkach naturalnych,
- datę dokonania operacji, a gdy dowód jest sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu,
- podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów,
- numer identyfikacyjny dowodu księgowego,

- stwierdzenie zakwalifikowania dochodu księgowego do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca księgowania oraz dekretacji określającej sposób ujęcia dowodu w księgach rachunkowych wraz z podpisem osoby odpowiedzialnej za te wskazania oraz nadającej numer księgowy dokumentowi i wszystkim jego załącznikom.

Podstawę zaksięgowania i rozliczenia wydatków zrealizowanych w ramach RPOWP są faktury, wyciągi bankowe lub inne ustalone dokumenty dla funduszy pomocowych.

Błędy w dowodach źródłowych korygowane są poprzez:

- W dowodach zewnętrznych obcych i własnych poprzez wysyłanie kontrahentowi właściwego dokumentu zawierającego sprostowanie wraz ze stosownym uzasadnieniem lub na podstawie rachunków, faktur, not korygujących,
- W dowodach wewnętrznych przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażen lub liczb, wpisanie treści poprawnej o dacie poprawki oraz złożenie podpisu przez osobę do tego uprawnioną.

8.8.3 Zasady zabezpieczania i przechowywania dowodów księgowych

Po zrealizowaniu płatności wyciągi bankowe potwierdzające zrealizowaną dyspozycję są generowane przez system bankowości elektronicznej Video TEL Kredyt Bank S.A.

Kopia wyciągu bankowego poświadczona za zgodność z oryginałem przekazywana jest niezwłocznie do Departamentu Zarządzania RPO.

Pracownik do spraw dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych w zakresie RPOWP (Departament Finansów) archiwizuje wyciągi transakcji bankowych, zbiorcze zestawienia zleceń płatności i inne dokumenty towarzyszące przez okres 5 lat od dnia przekazania płatności końcowej dla Programu (termin ten ulega przedłużeniu w przypadku toczącego się postępowania sądowego lub administracyjnego lub na właściwie umotywowany wniosek Komisji Europejskiej).

Księgi rachunkowe i dowody księgowe dotyczące RPOWP przechowywane będą w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego zgodnie z Ustawą o Rachunkowości art. 74 ust.1 co najmniej 5 lat (licząc od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą) oraz zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia Rady (WE) nr1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności od daty końcowego rozliczenia programu, tj. co najmniej do 2022 roku.

Dokumenty przechowywane w Departamencie Finansów mogą być udostępniane uprawnionym podmiotom do wglądu w Referacie Rozliczeń i Księgowości Funduszy Unii Europejskiej za zgodą Dyrektora Departamentu i Głównego Księgowego. Osoba, której udostępniane są dokumenty oraz pracownik udostępniający daną dokumentację podpisują Protokół udostępnienia dokumentów (Załącznik Nr II.8.6).

8.8.4 Procedury sporządzania i korygowania dowodów księgowych

1. Do dokumentów księgowych zalicza się wyciągi bankowe tj. dowody dokumentujące fakt dokonania operacji bankowych, przelewy oraz inne dowody wewnętrzne.

2. Dowody księgowe powinny być wystawione w sposób staranny, czytelny i trwałe. Dowody księgowe powinny być rzetelne tzn. zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji finansowej, kompletne oraz wolne od błędów rachunkowych.
3. Niedopuszczalne jest dokonanie w dowodach księgowych wymazywania lub przeróbek. Błędy w dowodach źródłowych wewnętrznych mogą być poprawiane jedynie przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych zapisów, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej.
4. Dowody księgowe sprawdza pod względem:
 - a) Merytorycznym – polegającym na zbadaniu prawidłowości i celowości operacji potwierdzonej odpowiednimi dokumentami. Kontrola merytoryczna potwierdza rzetelność danych a także stwierdza, że dowody zostały wystawione zgodnie z istniejącym stanem. Do obowiązku osoby sprawdzającej dokumenty pod względem merytorycznym należy również sprawdzenie prawidłowości i kompletności wszystkich załączników, w oparciu, o które przygotowano dokumenty. Na dowód sprawdzenia pod względem merytorycznym, dokumenty powinny być podpisane przez Dyrektora Departamentu Zarządzania RPO lub inne upoważnione osoby.
 - b) Formalno-rachunkowym – polegającym na stwierdzeniu, czy wystawione zostały w sposób technicznie prawidłowy, czy zawierają wszystkie elementy prawidłowego dowodu księgowego oraz czy ich dane liczbowe nie zawierają błędów rachunkowych. Na dowód sprawdzenia pod względem formalnym i finansowym, dowody są podpisywane przez pracownika do spraw dokonywania płatności funduszy strukturalnych jak także pracownika ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych w zakresie RPOWP.
5. Dowody księgowe wewnętrzne (polecenia księgowania) generowane za pomocą programu finansowo-księgowego sprawdza pod względem formalno – rachunkowym pracownik do spraw dokonywania płatności funduszy strukturalnych jak również pracownik ds. dekretacji i ewidencji dokumentów księgowych w zakresie RPOWP i zatwierdza Główny Księgowy UMWP.
6. Aby obieg dowodów odbywał się najkrótszą drogą należy:
 - przekazywać dowody tylko do osób, które istotnie korzystają z zawartych w nich danych i są kompetentne do ich sprawdzenia,
 - dążyć do jak najkrótszego czasu przetrzymania dowodów przez osoby odpowiedzialne za ich realizację.

Drogę obiegu i kontroli dokumentów dotyczących uruchomienia płatności ze środków funduszy strukturalnych od chwili ich sporządzenia względnie wpływu do Departamentu Finansów, aż do momentu ich dekretacji i zaksięgowania przedstawia instrukcja obiegu dokumentów UMWP wprowadzona Zarządzeniem Nr 18/2001 przez Marszałka Województwa Podlaskiego z dnia 14 sierpnia 2001 r.

8.8.5 Zasady kontroli dowodów księgowych

Dowód księgowy winien być poddany procedurze kompleksowego sprawdzenia merytorycznego oraz formalno – rachunkowego.

Sprawdzenie dowodów księgowych pod względem merytorycznym – to ogół czynności polegających na zbadaniu, czy operacja gospodarcza, której dokonano jest zgodna z obowiązującymi przepisami (legalna) oraz gospodarczo uzasadniona (celowa), czy przeprowadzono ją z pełnym poszanowaniem wszystkich przepisów oraz czy realizacja

zamówienia nastąpiła w terminie. Obejmuje ono w szczególności sprawdzenie, czy ujęte w fakturze wynagrodzenie dotyczy usług i robót rzeczywiście wykonanych i wycenionych zgodnie z umową, sprawdzenie prawidłowego naliczenia odpłatności. Merytoryczne sprawdzenie dowodów księgowych obejmuje również zbadanie prawidłowości danych, tj. zgodności z protokołami odbioru, kalkulacjami oraz sprawdzenie poprawności zastosowanych stawek VAT i naliczonej wysokości tego podatku. W przypadku faktur VAT wystawianych przez wykonawcę robót budowlano-montażowych faktury winny być sprawdzone przez inspektora nadzoru budowlanego wyznaczonego przez zleceniodawcę oraz załączenia dokumentu w postaci komisyjnego odbioru robót. Ponadto obejmuje ono sprawdzenie zgodności wykonanych dostaw (robot, usług) z warunkami określonymi w umowie, zleceniu lub zamówieniu oraz odnotowaniu numeru i daty tej umowy w opisie operacji gospodarczej, jak również, czy naliczone zostały ewentualne kary za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Sprawdzenie merytoryczne dowodu księgowego dotyczącego działań i projektów współfinansowanych środkami UE obejmuje ponadto zbadanie kwalifikowalności wydatków, potwierdzenie, iż załączone dokumenty są kompletne i odpowiadają wymogom wskazanym w podpisanych umowach oraz konieczność dokonania dodatkowych opisów tj. rozpisanie kwot wynikających z dowodu księgowego na poszczególne źródła finansowania i współfinansowania. Na odwrocie dowodu księgowego opisu operacji gospodarczych w związku z wykonaniem powyższych czynności dokonują pracownicy, którym powierzono określone obowiązki. Zadaniem ich jest również sprawdzenie czy wydatek mieści się w planie finansowym (układzie zadaniowym) i harmonogramie wydatków. Na tę okoliczność pracownik składa podpis wraz z datą i przedkłada do akceptacji przełożonemu. Odpowiedzialnym za stronę merytoryczną operacji gospodarczej jest dyrektor departamentu, w przypadku nieobecności ww. osoby kontroli merytorycznej dokonuje inna upoważniona osoba bądź nadzorujący członek Zarządu Województwa. Fakt dokonania sprawdzenia merytorycznego winien być potwierdzony podpisem na odwrocie dowodu księgowego lub na dołączonym do dowodu księgowego załączniku. Załącznik winien być w sposób jednoznaczny identyfikowalny z dokumentem, którego dotyczy.

Przez **Sprawdzenie dowodów księgowych pod względem formalno-rachunkowym** – rozumie się ogół czynności polegających na zbadaniu czy dowody:

- odpowiadają obowiązującym przepisom pod względem formy i czy zostały podpisane przez uprawnione osoby,
- są kompletne – czy do dowodu księgowego załączone są niezbędne dokumenty uzupełniające,
- są zupełne – czy zawierają wszystkie dane niezbędne do zobrazowania czynności, które mają stanowić,
- nie zawierają błędów arytmetycznych – czy na podstawie podanych cen jednostkowych obliczono prawidłowo poszczególne pozycje i sumy ogółem w fakturach i rachunkach,
- zawierają podatek VAT zgodny z ustalonym w zamówieniu,
- czy z załączonych dokumentów np. faktury nie wynika, że jej wartość powinna być zmniejszona o skutki finansowe nienależytego wykonania umowy (kary).

W skład powyższych czynności wchodzi również sprawdzenie zgodności klasyfikacji budżetowej, ujęcie tych pozycji w planie finansowym (układzie zadaniowym) oraz harmonogramie wydatków. Ponadto sprawdzenie to obejmuje porównanie informacji zawartych w opisie dowodu z danymi ewidencji umów i zamówień oraz kontrolę sprawdzającą, czy dowód został wystawiony przez kontrahenta, z którym podpisano umowę

lub u którego ulokowano zamówienie (zlecenie) jak również czy zamówienie zostało wykonane w umówionym terminie.

Sprawdzenia dowodów księgowych pod względem formalno-rachunkowym dokonuje upoważniony – wg zakresu czynności – pracownik ds. dokonywania płatności, weryfikacji i kontroli dokumentów finansowych FS w zakresie RPOWP, zatrudniony w Departamencie Finansów i na tę okoliczność składa podpis wraz z datą.

8.8.6 Bezpieczeństwo informatycznego systemu finansowo – księgowego EUROBUDŻET

System EUROBUDŻET firmy MiCOMP Systemy Komputerowe wykonany jest w technologii klient-serwer, przy użyciu narzędzi typu RAD i obiektowego języka programowania z pakietu Centura Team Developer. Komunikacja z bazą danych odbywa się przy użyciu języka SQL. Wszystkie aplikacje wchodzące w skład systemu są 32-bitowymi aplikacjami systemu MS Windows.

Serwer aplikacyjny, na którym zainstalowany jest system EUROBUDŻET działa pod kontrolą systemu operacyjnego Windows 2000 Server Advanced. Serwer bazodanowy z zainstalowanym oprogramowaniem Microsoft SQL Server 2000 Enterprise Edition działa w konfiguracji klastra.

SQL Server zapewnia wysokie bezpieczeństwo danych poprzez ochronę danych przed niepożądanym dostępem oraz bezpieczeństwo i integralność przechowywanych danych.

Bezpieczeństwo systemu realizowane jest poprzez:

1. Zabezpieczenia fizyczne tj. bezpieczeństwo fizyczne pomieszczeń informatycznych, utworzenie stref specjalnej ochrony, stosowanie procedur ochrony i fizycznego dostępu do tych stref, w tym zastosowanie kamer i zamków magnetycznych.
2. Zabezpieczenia techniczne tj. stosowanie sprzętu komputerowego o wysokich parametrach niezawodnościowych oraz redundancji rozwiązań technicznych, w tym:
 - zasilaczy awaryjnych UPS
 - stosowanie technologii zwiększającej bezpieczeństwo przechowywania danych – klastr bazodanowy.
3. Zabezpieczenia programowe polegające na wykorzystaniu mechanizmów wspomagających bezpieczeństwo, zawartych w systemie EUROBUDŻET.

W systemie EUROBUDŻET gwarantowana jest kontrola praw dostępu do danych, bezpieczeństwo dostępu przez wielu użytkowników, nadawanie użytkownikom praw i zabezpieczeń dostępu do danych i funkcji.

Dostęp do poszczególnych aplikacji i jej funkcji mają tylko zarejestrowani użytkownicy z odpowiednim prawem dostępu. Możliwe jest precyzyjne określenie uprawnień zarówno dla pojedynczego użytkownika jak i grupy użytkowników systemu. Prawa są określane z dokładnością do pojedynczej funkcji aplikacji, dla której w systemie sprawdzane jest prawo dostępu przed jej uruchomieniem. W systemie EUROBUDŻET została założona lista funkcji, do których administrator może przydzielać prawa dostępu dla poszczególnych użytkowników.

Ochrona logiczna przy pomocy kont i haseł

Autoryzacja użytkownika do systemu następuje po pojedynczym logowaniu – użytkownik jest zmuszony podać swoje dane (identyfikator użytkownika oraz hasło użytkownika).

Zarządzaniem prawami użytkowników zajmuje się wydzielona aplikacja „Administrator”. Moduł Administrator posiada możliwości rejestrowania użytkowników, przydzielania im identyfikatorów i haseł, łączenia użytkowników w grupy, przydzielania im praw dostępu do poszczególnych aplikacji i poszczególnych funkcji w obrębie jednej aplikacji. Przed wywołaniem każdej funkcji poszczególnych aplikacji systemu EUROBUDŻET jest sprawdzane czy użytkownik zalogowany do systemu posiada przydzielone prawo do korzystania z tej funkcji. W przypadku braku uprawnień system informuje o braku uprawnień do wykonania w/w funkcji.

Ciągły dostęp do danych

System EUROBUDŻET jest w pełni wielodostępny – pozwala na bezkolizyjne korzystanie z aplikacji i danych jednocześnie przez wielu użytkowników. Dodatkowo system zapewnia spójność informacji poprzez zapewnienie użytkownikom pracy na najaktualniejszej wersji danych.

Dostęp do najaktualniejszej wersji systemu, uwzględniającej m.in. zmiany w przepisach prawnych. Aktualizacji systemu dokonuje administrator systemu.

Profilaktyczną ochronę serwerów i stacji roboczych przed wirusami, oprogramowaniem szpiegującym i internetowymi włamywaczami. Definicje wirusów uaktualniane są w systemie antywirusowy w trybie on-line, w sposób ciągły i automatyczny.

8.8.7 Archiwizacja dowodów księgowych

W celu zabezpieczenia przed awarią systemu i utratą danych wykonywana jest archiwizacja danych:

- codzienna *kopia awaryjna* baz danych przy pomocy oprogramowania do centralnej archiwizacji na serwerze backupowym,
- na koniec każdego kwartału/roku *kopia archiwalna* na płycie CD/DVD.

Przechowywanie kopii awaryjnych i archiwalnych systemu:

- kopie awaryjne przechowywane są do momentu wykonania następnej kopii awaryjnej
- kopie archiwalne systemu przechowywane są w szafie metalowej w pomieszczeniu backupowym przez okres 5 lat od daty końcowego rozliczenia programu, tj. co najmniej do 2022 roku

8.8.8 Zamknięcie Programu

Art. 88 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 wskazuje warunki jakie musi spełnić państwo członkowskie w celu częściowego i końcowego zamknięcia programu.

Wytyczne w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w Programach Operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 nie regulują warunków certyfikacji oraz zasad odnoszących się do wniosku o płatność końcową dla danego programu operacyjnego. W tym celu Minister Rozwoju Regionalnego, na późniejszym etapie wdrażania programów operacyjnych, wyda odrębny dokument w sprawie warunków certyfikacji oraz zasad przedkładania do Komisji Europejskiej *Poświadczenia i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność końcową dla programu operacyjnego.*

W związku z powyższym szczegółowe instrukcje w tym zakresie zostaną sporządzone

w terminie późniejszym i włączone aneksem do IW RPOWP. Procedura sporządzania Deklaracji wydatków do celów częściowego zamknięcia programu operacyjnego od IZ do IC przedstawiona została w pkt. 8.6.4 oraz 8.6.5.